

Svar på skriftligt spörsmål SSS 740/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att utvidga studielånskompensationen till att omfatta yrkesstuderande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 740/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gröna m.fl.:

Ämnar regeringen utreda möjligheten att utvidga studielånskompensationen till att även omfatta studerande vid yrkesläroanstalter?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Studielånskompensationen riktas för närvarande till studiegäldenärer som avlagt högskoleexamen inom utsatt tid. Syftet med kompensationen har varit att uppmuntra till utexaminering inom en målsatt tid och därmed också främja en förlängning av arbetskarriärer. Målet var dessutom att förbättra lånets användbarhet under studietiden och trygga gäldenärernas situation när återbetalningen av lånet inleds. Enligt till exempel Statens revisionsverks och FPA:s utredningar tycks studielånskompensationen ha samband med ökad användning av lånet och kortare studietider på högskolenivå.

Till att börja med ska det bedömas om den nuvarande typen av studielånskompensation är ett effektivt och nödvändigt sätt att förbättra genomströmningen inom yrkesutbildning och förhindra skuldproblem. Samtidigt bör man ta reda på under vilka förutsättningar kompensationen skulle kunna beviljas och göra konsekvensbedömningar för olika alternativ.

År 2021 var den genomsnittliga studieskulden för en studiegäldenär som avlagt yrkesexamen i genomsnitt cirka 10 200 euro. Omkring 43 000 personer avlade en treårig yrkesinriktad grundexamen i regel inom 3,5 år efter det att studierna inleddes. Genomströmningen uppgick således till 61 procent ($43\,000/70\,000 = 61\%$) medan antalet nybörjare uppgick till cirka 70 000. Varje år utexamineras cirka 28 000 mottagare av studiestöd som har avlagt en yrkesinriktad examen eller examensdel, av vilka 11 600 studerande har använt studielån. För dem som har avlagt högskoleexamen inom utsatt tid uppgår studielånskompensationen nuförtiden till 40 procent för den del av lånet som överstiger 2 500 euro. Om ungefär 7 000 studiegäldenärer som avlagt yrkesexamen inom den utsatta tiden enligt den befintliga genomströmningen på motsvarande villkor skulle beviljas kompensation varje år, skulle utgifterna per år uppgå till omkring 21 miljoner euro ($3\,000\text{ euro} \times 7\,000\text{ studiegäldenärer}$). Kostnadsberäkningen är statisk utan så kallade dynamiska effekter till exempel avseende effektivare studier eller längre arbetskarriärer. Det är troligt att införandet av kompensationen till en början skulle kunna öka kompensationsutgifterna på grund av den ökade användningen av lånet, men med några års

fördröjning skulle lånestocken minska på grund av lånekomensationen, vilket skulle förhindra en ökning av utgifterna till följd av statens borgensansvar.

I det nuvarande systemet finns det också element som tryggar den ekonomiska situationen för studiegäldenärer som avlägger yrkesexamen, såsom ränteunderstöd, vars täckning kunde förbättras till exempel genom att höja inkomstgränserna för ränteunderstöd. För närvarande betalas ränteunderstöd endast till personer med mycket låga inkomster. En eventuell höjning av studiepenningens nivå skulle i sin tur också minska behovet av att använda studielån och därav följande skuldproblem. En nivåhöjning på till exempel 100 euro av studiepenningen för myndiga personer som bor självständigt skulle öka utgifterna för studiepenning på årsnivå med cirka 180 miljoner euro, varav andelen för studerande i yrkesutbildning skulle utgöra cirka 32,4 miljoner euro.

Riksdagen har i samband med en utbildningspolitisk redogörelse förutsatt att regeringen inleder en totalreform av lagstiftningen om studiestöd, vars syfte är att möjliggöra en tillräcklig utkomst under studietiden och en målinriktad framgång i studierna för studerande. I totalreformen bör också sambandet med reformen av den sociala tryggheten och dess mål beaktas. Förutsättningarna för införande av studielånskomensation som riktas till dem som avlägger yrkesexamen samt andra alternativ kan utredas i samband med den eventuella totalreformen av lagstiftningen om studiestöd.

Helsingfors den 23 februari 2023

Forsknings- och kulturminister Petri Honkonen